

ДО 150-РІЧЧЯ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ЧОЛОВІЧОЇ ГІМНАЗІЇ

У хронологічному порядку подані прізвища службовців гімназії, її випускників. Уперше подано факти з державного архіву про кар'єру, соціальне походження і національність випускників гімназії у XIX – XX ст.

Ключові слова: гімназія, директор, інспектор, учитель, випускник, офіцер, доктор, суднобудівельник.

В хронологическом порядке поданы фамилии служащих гимназии, ее выпускников. Впервые приведены факты из государственного архива о карьере, социальном происхождении и национальности выпускников гимназии в XIX – XX вв.

Ключевые слова: гимназия, директор, инспектор, учитель, выпускник, офицер, доктор, судостроитель.

Surnames of personnel and graduates of gymnasium are reconstructed in chronological order. Facts from State Archives about career, social status and nationalities of gymnasium-graduates in the XIX – XX c. are announced at first.

Key words: gymnasium, director, inspector, teacher, graduate, officer, doctor, shipbuilder.

14 листопада 2012 року виповнюється 150 років із часу відкриття у місті Миколаєві першого середнього цивільного учбового закладу – Миколаївської чоловічої гімназії. Цей заклад став центром освіти і виховання молоді на наступні 58 років і у подальшому був реформований в інститут. Проте нам, сучасникам нового тисячоліття, мало що відомо про особистості, чийми силами створювалась і розвивалась гімназія, які 100-150 років тому були добре відомими серед громадян Миколаєва.

Учбовий заклад розташовувався у стінах старих флотських казарм, побудованих у 1832-1838 рр. за проектом англійського архітектора Чарльза Акройда з метою створення у Миколаєві училища штурманів. Після поразки Росії у Кримській війні 1853-1856 рр. потреба у цивільній освіті стала більш значущою, ніж у військовій, і училище було перетворене у гімназію. До 1862 року на території Російської імперії було лише 90 гімназій. Миколаїв став одним із перших не губернських міст, де була відкрита чоловіча гімназія. 11 серпня 1862 року, після звернення військового губернатора Миколаєва генерал-ад'ютанта Богдана Олександровича фон Глазенапа, імператор Олександр II дав свій дозвіл на відкриття гімназій у Санкт-Петербурзі, Кронштадті, Миколаєві на місті

колишніх штурманських шкіл. З 1864 до 1872 р. новоутворена гімназія була реальною, а після відкриття у місті реального училища була перетворена у класичну восьмирічну гімназію, останній 8-й клас якої відкрився у 1878 р., з 30 жовтня 1874 р. почала іменуватись – «Олександрівською».

Наш учбовий заклад, Миколаївський будівельний коледж, не являється правонаступником гімназії, проте він розташований у її стінах. Відповідно на нас, викладачах коледжу, лежить певна відповідальність за повернення із небуття імен і біографій мешканців Миколаєва. Значна робота у цьому напрямку вже була виконана: восени 1994 року, силами ініціатора цієї справи, директора коледжу Валерія Андрійовича Нестерчука та його одноступців міській громаді було повернуто пам'ятник матросу Гнату Шевченко (?-20.01.1855), герою Кримської війни, який до 1903 р. був розташований перед парадним входом у гімназію.

У гімназії працювали особистості, які зробили значний внесок у навчання і виховання юних мешканців Миколаєва, Херсонської губернії, Одеського учбового округу, Балканського півострову, відзначились завдяки своїй науковій, просвітницькій, патріотичній діяльності, благодійництву, боротьбі з епідеміями, справами милосердя.

Директори гімназії:

14-20.11.1862	КОЛЕНКО Захарій Васильович	(1810 (?) – п. 1869)
з 20.11.1862 до 13.12.1864	ГЕЕК Микола Карлович	(1830, Везенберг (Раковор), Естляндська губ. (Раквере, Естонія) – 04.04.1889, С.-Пб.)
з 19.01.1866 до 12.12.1870		(XIX ст.)
з 13.12.1864 до 25.08.1866	ПОРУНОВ Микола Миколайович	(1814 (?) – 09.02.1884, Миколаїв)
з 12.12.1870 до 09.02.1884	СМИРНОВ Олексій Федорович	(1845 (?) – п. 14.11.1912)
з 06.04.1884 до 15.03.1907	БАЛИК Олександр Іванович	(пр. 1855 – п. 15.04.1920)
з 1.08.1907 до 15.04.1920	ДОБРИЦЬКИЙ Капітон Львович	

Інспектори та виконуючі обов'язки інспектора:

з 15.09.1862 до 31.05.1864	ЩЕРЕЦЬКИЙ Василь Пилипович	
з 08.06.1864 до 14.11.1866	ГАРТЕН Оттон Карлович	
з 26.11.1866 до 09.07.1871	ФЕДОРЧЕНКО Михайло Іванович	
з 24.11.1871 до 01.12.1878	МЕСНЯЄВ Олексій Миколайович	
з 01.12.1878 до 13.08.1879	КУЛКОВ-СУРІН С. М.	
з 21.09.1879 до 29.09.1880	ТОКАРСЬКИЙ Ф. А.	
з 29.09.1880 до 17.04.1900	ГАЙДЕБУРОВ Пров Олександрович	(1845(?), Миколаїв – 17.04.1900, Миколаїв)
з 29.04.1900 до 01.08.1907	ЧЕКЕРДЕКОВИЧ Сімеон Маркович	(1854, Австрія – 17.07.1913, Миколаїв)
з 01.07.1907 до 01.08.1911	ТОКМАКОВ Михайло Іванович	(30.06.1859/01.07.1860 – п. 19.04.1921)
з 01.08.1911 до 11.1916	ПЕЛИПЕНКО Микола Семенович	(23.07.1873 – п. 1917)
з 12.1916 до 01.06.1920	ЛЕЩЕНКО Михайло Костянтинович	(пр. 1880 – п. 1922)

Законовчителі:

з 12.12.1862 до 03.05.1876	ОСТРОУМОВ Іоан Стефанович	(пр. 1815, с. Семенівське Веншовського пов. Тульської губ. – 03.05.1876, Миколаїв)
з 14.07.1876 до 07.1905	ЄЛАНСЬКИЙ Петро Петрович	(13.11.1841, Миколаїв – 15.05.1906, Миколаїв)
з 07.1905 до 07.1906	КИРИКА Федосей (Феодосій) Федорович	(11.01.1866, Херсонська губ. – п. 26.08.1937)
з 01.08.1906 до 07.1917	ЧЕЛАК Олександр Миколайович	(пр. 1878, Бессарабська губ. – до 14.09.1917, Миколаїв)
липень-вересень 1917 р.	ТВЕРДИЙ Доримедонт Георгійович	(17.09.1847, Могилівська губ. – п. 1923)
з 09.1917 до 02.1920	СОКОЛОВ Андрій Павлович	(02.01.1882, Москва – п. 12.1929)

Лікарі:

з 14.11.1862 до 05.1863	ВЕРБОЛОЗОВ Павло Андрійович	(пр. 1810 – п. 1884, Миколаїв)
з 27.05.1863 до 26.04.1871	ЛАВРЕНТ'ЄВ Андрій Олексійович	(пр. 1820 – п. 12.1886, Миколаїв)
з 26.04.1871 до 14.05.1880	ГІММЕЛЬРЕЙХ Генріх Корнійович	(пр. 1820 – п. 1882, Миколаїв)
з 11.06.1880 до 1889 (?)	СОФРОНИЦЬКИЙ Микола Григорович	(пр. 1830 – п. 1902, С.-Пб.)
з 1890 (?) до 1907	КАНОННИКОВ Володимир Іванович	(пр. 1850 – п. 11.1921)
з 1907 (?) до 1909 (?)	СМИРНОВ Сергій Прокопович	(06.09.1870 – п. 1917)
з 01.04.1910 до 15.04.1920	МАРКЕЛОВ Володимир Іванович	(пр. 1865, Миколаїв – п. 1.06.1920)
з 1.09.1911 до 7.09.1914 – лікар-окуліст	МАТУСОВСЬКИЙ Андрій Йосипович	(24.01.1859 – 22.10.1916, Миколаїв)

Сім і більше років присвятили роботі в гімназії такі викладачі⁸:

з 25.08.1864 до 28.06.1871	БУСКЕ Євгеній Феліксевич
з 18.03.1865 до 17.10.1873	ГЕНЕЛЬ Роберт Іванович
з 08.12.1865 до 14.08.1878	МЕСНЯЄВ Олексій Миколайович
з 07.10.1870 до 01.01.1877 – математика, фізика, природознавство	ШЕТЛЕ Костянтин Іванович

⁸ Абсолютними рекордсменами по часу роботи в гімназії являються П. С. Григорович і син миколаївського священика О. Й. Гайдебурова (відомого в історії м. Миколаїв тим, що 27 грудня 1848 р. хрестив майбутнього адмірала С. Й. Макарова), випускник першого випуску гімназії 1866 року, П. О. Гайдебуров, відомий педагог-просвітник, меценат, краєзнавець, який пропрацював викладачем географії майже тридцять років, з 7 листопада 1870 р. по 17 квітня 1900 р. Найбільший педагогічний стаж – у Д. А. Архипова (з 1881 до 1918 р.) та Р. О. Дібольда (з 1877/8 до 1913 р.).

з 27.10.1870 до 01.09.1884 <i>німецька мова</i>	МІЛЛЕР Іван (Іоганн) Федорович	
з 25.10.1871 до 06.11.1884	ГІНЬЯРД Генріх Давидович	
з 03.11.1871 до 09.01.1878	ПРОКЕШ І. Д.	
з 12.06.1872 до 20.07.1879	СЦИБОРСЬКИЙ Володимир Іонович	(1848 – п. 1880)
з 19.07.1873 до 01.07.1888	ЛОПУХІН М. Г.	
з 06.11.1874 до 1903 – <i>помічник класного керівника</i>	ПЛІГІНСЬКИЙ Семен Семенович	
з 01.01.1877 до 20.02.1885	ЗАЙОНЧЕВСЬКИЙ В. М.	
з 15.06.1877 до 01.01.1885 – <i>латинська і грецька мови</i>	ЧИЧИБАБІН І. С.	
з 02.08.1877 до 14.12.1906	КЕЙЗЛАР Іван Іванович	(пр. 1851 – п. 1914)
з 01.06.1878 до 01.02.1889	РАСВ Микола Олександрович	(пр. 1863 – п. 1900)
з 03.08.1879 до 1889 (?)	МАХАРИНО Володимир Григорович	(185(?) – п. 1917)
з 10.02.1880 до 06.1891	МАХАРИНО Георгій Григорович	
з 24.09.1880 до 01.08.1906	ПЕЛЧЕВСЬКИЙ Антон Мечиславович	(пр. 1855 – 03.03.1912, Миколаїв)
з 08.09.1884 до 1919	ДЕННГАРДТ Карл Фрідріхович	(пр. 1855, Пруссія – п. 1919)
з 01.01.1885 до 01.08.1907	ЧЕКЕРДЕКОВИЧ С. М.	
з 01.01.1885 до 12.10.1918	ГРИГОРОВИЧ Петро Семенович	(пр. 1855, Миколаїв, – п. 10.1918, Миколаїв (?))
з 01.08.1886 до 15.04.1920 – <i>російська мова і словесність</i>	ТОКМАКОВ Михайло Іванович	
з 09.1886 до 19.06.1909	АРХИПОВ Дмитро Архипович	
з 06.06.1891 до 10.09.1904	ТЕРЮХОВ Василь Олександрович	(пр. 1860 – 12.09.1918, Миколаїв)
з 01.08.1892 до 1901	ГОЛУБЄВ Петро Миколайович	(пр. 1860 – п. 1918)
з 01.08.1893 до 03.06.1903	СОЛОНІКІО Андрій Іванович	(II пол. XIX ст. – 24.09.1913)
з 01.08.1893 до 01.12.1903	КИРИЛОВ Порфирій Порфирійович	
з 15.11.1900 до 08.1911 – <i>історія і географія</i>	ХРАПКО Віталій Григорович	
з 01.08.1901 до 1919 – <i>правознавство</i>	РУДЕНКО Володимир Андрійович	
з 01.08.1901 до 01.06.1920	ОППЕРМАН Андрій Фрідріхович (Федорович)	(07.09.1875, Севастополь – 1935, Миколаїв)
з 30.08.1901 до 01.09.1908	БШЕЛЛІ Артур Францович	
з 01.12.1903 до 01.09.1909,	ПЕЛИПЕНКО Микола Семенович	
з 25.08.1911 до 11.1916 – <i>математика</i>		
з 01.10.1904 до 01.06.1920 – <i>музика та спів</i>	ПОГАДАЄВ Олександр Михайлович	(31.07.1869, Іркутськ – 1932, Миколаїв)
з 01.09.1908 до 1918	ГІННЕ Фердинанд Петрович	(16.03.1869, м. Новалез, Савоя, Франція – п. 1937)
з 01.08.1909 до 1919 – <i>образотворче мистецтво</i>	МУРЗАНОВ Володимир Олексійович	(1872-1922, Миколаїв)
з 01.08.1911 до 15.04.1920	ЗАВ'ЯЛОВ Сергій Миколайович	(18.08.1887 – п. 1927)
з 01.11.1911 до 01.06.1920	МАТВЄЄВ Микола Костянтинівич	
з 01.10.1912 до 01.06.1920 – <i>французька мова</i>	КОЗЛОВСЬКА Конкордія Володимирівна	(26.08.1876, Київська губ. – п. 1927)

Багато учнів і випускників гімназії відомі за межами, м. Миколаїв:

ВЕБЕР Віктор Іполитович	(12.09.1868, Миколаїв – 24.06.1905, Миколаїв)	інженер-залізничник, автор проекту Миколаївського водопроводу
ГАЙДЕБУРОВ В'ячеслав Олександрович	(1850, Миколаїв, – 1894)	поет некрасівської школи, публіцист, літературознавець
ГАЙДЕБУРОВ Свлодій Олександрович	(05.03.1857, Миколаїв, – п. 06.12.1913)	полковник окремого корпусу прикордонної стражі, віддав 30 років захисту південних кордонів Російської імперії
ГРИГОРОВИЧ Костянтин Петрович	(18.09.1886, Миколаїв – 05.04.1939, с. Комунарівське	один із засновників радянської школи електрометалургії

МЯЗГОВСЬКИЙ Олександр Іванович	Московська обл.) (18.11.1857, Миколаїв – 28.06.1919, Миколаїв)	віце-адмірал, Миколаївський градоначальник (1909-1917)
ОБРАЗЦОВ Володимир Миколайович	(06.06.1874, Миколаїв – 28.11.1949, Москва)	академік АН СРСР, нарком шляхів сполучення (1935-1945)
ПОХИТОНОВ Іван Павлович	(27.01.1850, с. Мотронівка, Херсонська губ. – 23.12.1923, м. Льєж, Бельгія)	художник-пейзажист, член Товариства художників-передвижників
СТРАДОМСКИЙ Борис Васильович	(пр. 1877, Миколаїв – п. 1958, Москва)	лікар і красзнавець
ШНЕЙДЕР (БРЕЙТ-ШНАЙДЕР) Григорій Альфредович (БРЕЙТ Грегори)	(14.07.1899, Миколаїв – 11.09.1981, Орегон, США)	американський фізик-теоретик, один із розробників атомної зброї

Видатні болгарські військові, політики, науковці:

БОЧАРОВ Стефан Христов	(04.01.1852, д. Байковці, Габровський округ, Османська імперія – 14.01.1937, Софія)	генерал-майор Болгарської армії, доктор медичних наук
ВАНКОВ Сімеон Николов	(25.01.1858, Свищов, Османська імперія – 21.06.1937, Москва)	майор Болгарської і генерал-майор Російської армії, професор металургії і обробки металу Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова, військовий теоретик, дослідник історії артилерії
ВОЛОВ Панайот Вічев (Петър Ванков)	(1850, Шумен, Османська імперія – 26.05.1876, край Бяла, Османська імперія)	національний герой Болгарії, організатор і керівник антитурецьких повстань у Болгарії у жовтні 1875 р., квітні 1876 р.
ГЕНЧЕВ Дімітар Іванов	(09.04.1860, Свищов, Османська імперія – 8.01.1922, Софія)	повний генерал Болгарської армії
КІРКОВ Георгій Йорданов (Майстора)	(15.08.1867, Плевна, Османська імперія – 25.08.1919, Софія, Болгарія)	болгарський публіцист, письменник, організатор робітничих профспілок, діяч болгарського і світового революційного руху
НІКІФОРОВ Костянтин Ніколов (Попконстантинов К. Н.)	(19.10.1856, Габрово, Османська імперія – 20.02.1891, Мерано, Італія)	майор (1885-1891), організатор артилерії Болгарської армії, військовий теоретик, автор двотомника «Ръководство по артилерія»
ПЕТКОВ Яков Димитров	(22.01/23.10.1848, Свищов, Османська імперія – 20.01.1914, Софія (?))	доктор медичних наук, організатор пересувних лікарень під час антитурецьких повстань (1875- 1876), російсько-турецької війни (1877-1878), полковник Болгарської армії (1900-1914)
УЗУНОВ Атанас Марінов	(1857, Рушук, Османська імперія – 22.02.1887, там саме)	видатний болгарський військовий діяч
ЦВЕТКО Сергій Ілліч	(25.09.1884, п. Тернівка Херсонської губ. – п. 07.1946)	болгарський історик та етнограф

Відомі офіцери, учасники російсько-японської війни 1904-1905 рр.:

БЕК-ДЖЕВАГІРОВ Олексій Олександрович	(03.08.1871, Миколаїв – 10.03.1934, Париж)	
ЗАСУХІН Анатолій Миколайович	(01.04.1861, Миколаїв – 31.03.1904, рейд Порт- Артуру)	старший офіцер ескадреного броненосцю «Петропавловск» (з 12.01. по 31.03.1904)
ПАНОВ Пилип Петрович	(11.10.1870, Миколаїв – 02.08.1960, м. Рафаэль, Вар, Франція)	
ТВЕРДИЙ Леонід Дорімедонтович	(01.12.1872, с. Грязевець Бихівського повіту Могилівської губ. – 21.04.1968, Париж)	

Герої Першої світової війни:

БОШ Олександр	(14.11.1888, Миколаїв – 23.08.1916, Буковина (?),	прапорщик
------------------	--	-----------

Вільгельмович ВІКТОРСЬКИЙ Костянтин Андрійович ГАЙДЕБУРОВ Борис Провович	29.09.1916 † у Миколаєві) (пр. 1895, Миколаїв (?) – 12.10.1915, Волинська губ., 17.12.1915 † у Миколаєві) (пр. 07.1895, Миколаїв – 23.06.1917, район Тернополя, 08.07.1917 † у Миколаєві)	поручик штабс-капітан
ДАНИЛОВ Володимир Миколайович НСЖЕНЦЕВ Митрофан Осипович ПРОКОФ'ЄВ Михайло Антонович	(27.12.1852, Миколаїв – 01.11.1914, Лодзь) (25.04.1886, Миколаїв – 12.04.1918, Катеринодар) (05.09.1885, Миколаїв – 17.01.1915, Карпатські перевали, 04.02.1915 † у Миколаєві)	генерал-ад'ютант, довірена особа імператора Миколи II, командуючий 23-м армійським корпусом (1914) полковник, ініціатор руху ударництва під час Першої світової війни (1917) штабс-капітан
СТЄБІХОВ Микола Леонтійович	(пр. 1890, Миколаїв – 04.10.1914, м. Фельштин, Галіція, 13.11.1914 † у Миколаєві)	поручик
ТЄЛЄПНЄВ Сергій Іванович УШАКОВ Андрій Олександрович ФЕДОРОВ Олександр Миколайович ХРИСТЕНКО Олексій Васильович	(пр. 1892, Миколаїв – 30.08.1914, Гродно) (09.1895, Миколаїв – 02.12.1916, Волинська губ., 12.01.1917 † у Миколаєві) (пр. 1891, Миколаїв – 25.02.1915, Галіція, 11.04.1915 † у Миколаєві) (пр. 1892, Миколаїв – 27.08.1914, Галіція, 22.11.1914 † у Миколаєві)	викладач поручик підпоручик підпоручик

Відомі лікарі:

АРХИПОВ Олександр Олексійович БРИТМАН Михайло Степанович ВИШНЕВСЬКИЙ Петро Якович (Пейсах-Герш Янкелев) ДАВИДОВ Дмитро Васильович ДЕМЕНТ'ЄВ Василь Федорович ДИКОВСЬКИЙ Михайло Васильович ДІБОЛЬД Антон Робертович	(01.08.1868, Миколаїв (?) – п. 1918) (02.11.1874, Миколаїв – 1942, Пржевальськ) (12.06.1876, Миколаїв – п. 01.1938, Миколаїв) (26.10.1872, Миколаїв – п. 1904) (13.04.1877, Херсон – п. 1918) (1887, Миколаїв – 1959, Миколаїв) (06.01.1862, м. Тальне Звенигородського пов. Київської губ. – 1909, Миколаїв)	військовий лікар (1914-1918) кандидат математичних наук, один із засновників Миколаївського кораблебудівного інституту перший керівник Миколаївського протитуберкульозного диспансеру (1920-1930-ті) молодший лікар 32-го Флотського екіпажу(1898- 1904) військовий лікар (1914-1917) фронтний лікар (1941-1945), лікар шпиталю інвалідів Великої Вітчизняної війни (п. 1945) старший лікар 37-го Флотського екіпажу (1902-1909)
ДУБРОВА Микола Володимирович ЗАСУХІН Павло Миколайович	(13.12.1879, м. Берислав Херсон. губ. – п. 1922) (30.06.1864, Миколаїв – п. 1918)	відомий педагог
КАРАБІНОВИЧ Володимир Онисимович	(пр. 1864/65, м. Мостове Ананьївського пов. Херсонської губ. – п. 1914)	помічник санітарного інспектора Миколаївського порту (07.09.1914 – 1918), помічник головного лікаря Миколаївського морського шпиталю земський лікар (1900-1914), м. Лиса Гора Єлисаветградського пов. Херсонської губ.
КЕФЕЛІ Яків Йосипович	(07.11.1876, Миколаїв – 06.07.1962, Париж)	продовжувач справи М. Пирогова у поширенні військово-польової хірургії, винахідник «нош Кефелі» для прискороного транспортування поранених
КРОВОПУСКОВ Григорій Євграфович	(20.09.1872, Миколаїв – п. 1918)	молодший ординатор Миколаївського морського шпиталю (1897-1917)

СОБОЛЬ Климентій Григорович (Кальмон Герцов)	(1866, Миколаїв – 04.01.1914, Миколаїв)	міський санітарний лікар (1909-1914), представник правління Миколаївського відділу Всеросійської ліги по боротьбі с туберкульозом
ФЕДОРОВ Василь Олександрович	(26.01.1877, Миколаїв – до 10.05.1911, Кронштадт, 18.05.1911 † у Миколаєві)	судовий лікар броненосцю «Петр Великий» (1909- 1910)
ФЕДОРОВ Володимир Миколайович	(26.01.1872, Миколаїв – п. 1922)	старший ординатор Миколаївського морського шпиталю (1916-1919)
ЧЕКЕРДЕКОВИЧ Марк Сімеонович	(26.09.1887, Миколаїв – 30.03.1954, Миколаїв)	доктор медицини (1911-1954)
ШАНЦЕР Вергілій Леонович	(1867, Одеса – 29.01.1911, Москва)	австро-швейцарський, російський соціал-демократ, названий за свої радикальні погляди «російським Маратом»
ЯРЕМЧЕНКО Костянтин Іоаннович	(05.11.1899, Харків – до 16.02.1952, Париж)	відомий суспільний діяч, колекціонер, антиквар, який зібрав одну із найбільших у світі колекцію православних ікон

У стінах гімназії навчались:

<i>сини представників династій морських офіцерів:</i>	Безуар, Буткевичів, Глазенап, Єльчанинових, Єргомишевих, Залеських, Ільїних, Кноррінг, Лазарєвих, Мордвінових, Огільві, Плігінських, Савельєвих, Федорових, Шипулінських
<i>армійських офіцерів:</i>	Бартенєвих, Белоклінцевих, Васильєвих, Гінярд, Горкавенків, Жарінових, Кирилових, Комарницьких, Лапінних, Максимових, Нікітінних, Овчіннікових, Русанових, Тверітінних, Телепнєвих
<i>нащадків перших будівельників військових суден:</i>	Авдєєвих, Александрових, Андрєєвих, Афанасьєвих, Вечних, Вейнбергер, Гордєєвих, Іванових, Кисельових, Кременецьких, Кровопускових, Лаврових, Лагутінних, Мазговських, Михайлових, Петрових, Помінальнікових, Трофімових
<i>священиків і законовчителів:</i>	Бузкових, Брижицьких, Дєлових, Димових, Добровольських, Енкуватових, Сланських, Каніних, Мшанецьких, Преображенських, Семенєнків, Сімеонових, Холодних, Штенків
<i>астрономів Миколаївської обсерваторії:</i>	Альбертаці, Бредіхінних, Картаці, Кнорре
<i>представників родового і служилого дворянства:</i>	князів Гедройц, Дабіжа, Маврокордато; Бельвейс, Горе, де Лакур, де Плато, Парізо-де-ла-Валлет, Широких, Шмигельських
<i>нащадків купецьких династій:</i>	Ага (Агінних), Берг, Бродських, Донських, Железнякових, Кенігсберг, Кривошеєвих, Литвинєнків, Позе, Соболевих, Хаскіних, Чеботарьових, Шамотульських, Юріціних
<i>синів відомих служителів Феміди:</i>	Беліна-Беліновичів, Карабчевських, Фокіних, Шехавцових
<i>синів агрономів:</i>	Дем'яненків, Кушнарєнків, Лук'яненків
<i>нащадків Миколаївських промисловців:</i>	Барбе, де Метц, Куппа, Стемповських
<i>лікарів:</i>	Гутштейн, Завадовських, Полякових

У гімназії навчались представники багатьох національностей,

які постійно, або тимчасово проживали у місті Миколаїв, або у Херсонській губернії:

<i>австрійць:</i>	Барбе
<i>азербайджанець:</i>	Бек-Джавагіров
<i>албанець:</i>	Зефіров
<i>американець:</i>	Коссодо
<i>бельгійць:</i>	де Метц
<i>білоруси:</i>	Брайкевичи, Гринєвичи, Сінкевичи, Стасєвичи, Филиповичи
<i>болгари:</i>	Ботєви, Койчеви, Славчеви, Стамерови, Стоянови
<i>вірмени:</i>	Терзі(аянц), Мгебров
<i>греки:</i>	Калафатіс, Калогєрас, Ламбрінудіс, Петалас, Салонікіо
<i>євреї:</i>	Коган, Когон, Кранцфельд, Левіт, Маршак
<i>італійці:</i>	Дуранте, Менкіні, Метті
<i>караїми:</i>	Бабаджан, Коген, Маматказін, Оксюз, Туман
<i>латиш:</i>	Лаздинь
<i>литовець:</i>	Восс

молдавани:	Барбанягра, Бузескул, Гребенча, Кара, Сінческул
німці:	Бауер, Гольдман, Дауенгауер, Кетцерау, Міллер
поляки:	Бартошинські, Брюховецькі, Войцехівські, Вінобер, Залеські
росіяни:	Гончарови, Горшкови, Кузнєцови, Курчатови, Павлови
серби:	Джилович, Дюріч, Милошевич
турок:	Хаджі-Колі
французи:	Жирардо, Лоран
українці:	Голубченки, Кривошапки, Лисенки, Луценки, Пелипенки
фін:	Пено
чехи:	Матоушек, Ремабек

За роки свого існування учбовий заклад у лютому 1920 р., молодші класи займались випустив із своїх стін у доросле життя більше до 1 червня 1920 р. Після цього гімназія була ніж 2 000 гімназистів. Останній випуск відбувся реорганізована у народний університет.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Держархів Миколаївської обл., ф. 123 Миколаївська Олександрівська чоловіча гімназія, оп. 1, спр. 1-148.
2. 50-летие Николаевской Александровской мужской гимназии. Краткая историческая записка / Сост. преп. истории Н. К. Матвеевым. – Николаев : Электр. типо-лит. бр. Л. и И. Белолипских, 1912. – 108 с.
3. Николаевская газета. – 1914. – 1 січня. – 1917. – 31 грудня, № 2079-3560.

РЕЦЕНЗЕНТИ: д.і.н., професор **Г. В. Боряк**; д.і.н., доцент **О. П. Тригуб**.